

M. PAULI JUUSTEN,
EPISC. QUONDAM AB.
**CHRONICON EPISCOPORUM
FINLANDENSIUM,**
ANNOTATIONIBUS ET SYLLOGE MONU-
MENTORUM ILLUSTRATUM.

CUJUS
PARTICULAM XXII,
CONS. FAC. PHILOS. R. ACAD. ABOËNSIS,
PRÆSIDE
**M. HENRICO GABRIELE
PORTHAN,**

ELEGY. PROFESSORE REG. ET ORD. R. ACAD. LITT. HUMAN,
HIST. ET ANTIQUIT. MEMBRO,

Publicæ bonorum censuræ submittit
FRIDERICUS JUVELIUS

Ostrobotniensis,

IN AUDITORIO MAJORI die **XVIII** JUNII
A. MDCCXCI,

Horis ante meridiem consuetis.

ABOË Typis **FRENCKELLIANIS.**

THESES RESPONDENTIS.

Thes. I:ma

Pyrhonismum licet in Historia non magis quam in ceteris artibus probemus; tot tamen illa, (nostræ etiam Patriæ) oppressa fuit commentis ac fabulis, ut dubitationis sobriæ quidem, sed severioris, opus maxime habuerit auxilio.

Thes. II. Ut in multis aliis rebus, sic in laudibus gentium antiquarum supra modum vel extollendis vel deprimendis, ingenii humani sese manifesto prodit vanitas, & vis præjudicatarum opinionum maxima.

Thes. III. Diversitatem dotium & perfectionum in animalibus, non solum ex animorum facultatibus diversis, sed ex corporis quoque fabrica, inprimis interiore illa, vehementer pendere, indubium est.

Thes. IV. Qui ordinem in ortu interituque hominum, etsi primo intuitu vix observandum, luculenter tamen, si attentius rem persecuti fuerimus, detegendum, diligenter consideraverit; non poterit non Providentiæ Divinæ admirandum plane documentum agnoscere.

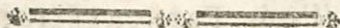
Thes. V. Opera Naturæ mirum in modum artis illis præcellere, vel inde patet, quod homines in suis operibus effingendis, Naturam sollicitè imitari, ab omnibus veræ pulchritudinis laudisque in hoc genere arbitris probatis, jubentur.

Thes. VI. Magnam inter animalia & plantas intercedere similitudinem, cum in genesi utriusque generis, tum in vita ipsa, atque morte etiam observandam, neminem nisi in Historia naturali prorsus hospitem fugere potest.

Thes. VII. Illa Divina sapientia ac bonitas, qua voluit ut fata hominum futura illis essent occulta, grati animi devotione merito semper est nobis veneranda.

Thes. VIII. Turpiter sine dubio errant, qui in multa lectione, sed parum digesta nec meditationis ope quasi concocta, summam eruditionis laudem ponunt; sed non minus absurda occurrunt arrogantia, qui lectionis diligentiam atque cum veterum scriptis familiaritatem, ut parum vel necessariam vel fructuosam spernunt.

Thes. IX. Egregie Cicero, *Natura inquit, vi rationis hominem conciliat homini, & ad orationis & ad vitæ societatem; & paucis interjectis; inprimis hominis est propria veri inquisitio atque investigatio.*

)

(

Cæterum tantam affert & Bulla Papalis nuper commemorata, & *ordo translationis ossium b. Hemmingi solenniter peragenda*, (cujus formulam vetustam fors nobis conservavit), his rebus lucem, tantumque adjumenti ad ingenium moresque temporis (Pontificiæ religionis superstitione fraudibusque fascinati) cognoscendos, ut neutrum monumentum, quamquam typis jam antea vulgatum (275), in hoc opere nostro, ad conservandas illustrandasque reliquias Historiæ Fennicæ antiquioris comparato, commode desiderari existimemus: quare Bullam Pontificis infra in *Sylloge Monumentorum* dabimus, Epistolam autem quæ *Translationis b. Hemmingi ordinem* præscribit, hoc loco inferemus. Manuscripti quod illam exhibet antiqui Historiam, laudata nuper Dissertatio Aboënsis tradit, formam illius indolemque simul accurate describens (276); auctoremque famigeratissimum illum fuisse Electum Lincopensem *Hemmingum Gadd*, (cujus & ipsum esse autographon quod ad nos pervenit exemplum, verisimile habet,

U u

non

(275) In Dissert. nuper laudata, ad Apotheosin Episcopi nostri illustrandam ex instituto diligenter adornata; sed quæ rarefcere, communi talium scriptionum Academicarum fato, jam cœpit.

(276) In Templo scil. Cathedrali Aboënsi, circa medium fere præsentis seculi, a Templi Oeconomo Dn. *Davide Deutsch* inventum, & Celeberrimo *Scarin* traditum docet, (per quem ad Rev. quoque *Rhyzelium* ejus noticia pervenit); a quo sene cum illud accepisset *Celz Bilmark*, typis evulgandum, latina interpretatione accurate explicandum, notisque illustrandum, laudabili consilio industriaque hic curavit. Ipsum porro Manuscriptum charta ordinaria in folio (ut dicitur) tribus paginis significat esse exaratum, vetustate & usu ferme fatiscens, atque ob lituras passim occurrentes lectu difficile; figuram vero literarum & continuas abbreviationes indicare, illud circa initium seculi XVI esse confectum,

non immerito, ut nobis videtur (277)), recte perhibet (278). Textum autem ipsum diligenter de novo descriptum (ope etiam adhibita virorum in his literis versatissimorum) dabimus; scripturæ compendiis plene explicatis, sententiis quantum licuit interpunctis, notulisque paucissimis, ad lectionis veritatem & intellectum definiendum pertinentibus, subjectis. Latinam qui legere interpretationem voluerit, ei Dissertatio sæpius laudata abunde satisfaciet.

Ipsa vero Epistola hujusmodi est:

Ver-

(277) Confirmatur etiam inde, quod huic chartæ, in formam Epistolæ olim complicatæ, hæc a tergo (in fine) eadem qua ipsum scriptum, exaratum est, manu inscripta legantur verba: *venerabilibus plurimumque circumspectis viris & Dominis Preposito, Archidiacono ceterisque Cano icis ecclesie Aboensis, Dominis & maioribus suis observandis*. Quæ demonstrare videntur, ipsum esse illud exemplum, quod ab Auctore Aboam missum fuit? Episcopum (*Arvidum Kurck*) eo tempore absentem fuisse, (forte in Svecia Reip. causâ versantem?) apparet,

(278) Quamvis cognomen auctoris expresse appositum nobis quidem nullibi occurrat; ipsum tamen scriptum attente perlectum, & cum historia hujus negotii apud Romanam curiam per famosissimum hunc virum acti collatum, dubitare non sinit quin ab eo sit exaratum & transmissum. Videntur ab eo potissimum, quod Romæ accuratam harum rerum potuerit sibi cognitionem comparare, consilium atque informationem Aboenses expetiisse; quare etiam ut ipse Aboam veniret, festam solennitatem directurus, eum rogaverant; sed sine Domini sui (Pro-Regis *Stenonis Sture* Junioris cui suam addixerat operam), venia hoc sibi non licere, respondit.

Verduge Herrer och Fäder. Tesse epterscreffne articlar äre i war helge Efaders Pawans och Romara gord hallandes, nar sam nogor háliger man, jomfrw eller qwinne opháfswes och heliig hollas skal. Sa skedde i beati Bonaventura och Leopoldi canonizationibus.

Eforst (skal) mith i kirkion en park aff bråde byggias, sa widh och bredh kyrkion är i mellom pelarna, XXX alna long och IIII alna högt. Ther oppa skal göres eth altar hederliga breth och langt; ther skal höghmesfan oppa sghias, och oppa then parkin kommer inghen op, wthen Riichesens Forstandhere, alle i Rodhet äre, och gode män flere, meth alle Bisper och werduge prelater aff Clerkeriidh och ministrantibus. Ther skal ware en porth fore, ath inghin trenger sig in, wthen tilskickadh; mijth pa trappone skal porthen vare, och II godhe män honom war taghe skulle &c.

Item am i hawe ecke skrin ath legge strax the hálgedoma in, tha tager en fyrakantha kystho, eller afflang, och lather henne forgylla, meth malara gwill, och helge biscop Hemmingx wappn oppa alle sider.

Item är fiduánia ath alle sam gaa i process skulu haffue brännandhe waxliws i hand, saa stort som hans stath tilfiger, inthe dog större än til III marka wax, och måst en mark, II $\frac{1}{2}$ och I $\frac{1}{2}$, sam i sielfsue wele göra then hálge herre hedher &c.

Item är och plegsider ath kasta i *grabb* (*) aff par-

U u 2

kin

(*) Ita vocem hanc lectu difficiliorem & correctoris manum expertam, legendam esse, recte censet Cel. NORDIN; i *grabb*, *hopetals*, med *grabbnåfve*, collectim, plena manu,

kin en III eller VI. C peninghe liws (**) for then mene mann, sidhan processio år giord och officium begynnes; am sa skal skee her: thy her år otoluger almoghe och dryxe (***) &c.

Item oppa huar pelarå eth vappn hålge biscop H. am eth ark stort, och offwer vapnet eth wax liwß, methan officium säges i the VIII dagha.

Item fran midhvågin fra hwalffuith, mijt nidh pa pelarna, skulu hengias gröna qwista pa fegelgarn, och blomster kranza, och i mellan hvarie II qwista eller kranza eth vappn, hwarth am eth halft ark.

Teslikes pa kirke gordhen och i alle kirkio porta.

Item mijt i kirken skal hengias III stor vappn hwarth am eth ark, myns Herres Riichesens Forstandere pa en sidhen, oc Årkebispens pa then andra, och hålge biscop H. i mellan; och the skule ware malad pa bodhe sidhar, fasthe i en kranzs, sa huart the wändes, ath vapnen synas.

Item offuan parken skule vara L, LX eller hundrade lamper meth olio brännandes, om i kwno koma thöm ostad,

(**) Hoc est, candelarum multitudinem, quæ pretio summam æqua et 4 aut 6 mill. penningorum (quorum 24 Oeram, 8 Örtugam s. denarium complebant). Sic in *Catalogo Episcoporum Legibus Westrogothicis adjecto*, idem Vir Doctissimus observat, dici in vita Ep. Oedgrimi & Benedicti, *fem peninga bla h. e. frumentum (bledum) pretii quinque penningorum.*

(***) Metuebat forte, ne plebi nostræ contemptum prodere videretur, si candelæ eo more sibi jactarentur? Non erat adfæta hujusmodi magnificentiæ, qua non multo secus ac frustra canibus, munuscula sibi abjicerentur, de quibus certaret! Ferocior erat, & elatioris animi, quam ut patienter turpem ferret morem, quem postea exterorum imitatio etiam nostris solennitatibus addidit!

oftad; öwerst en moth en, ther nåst II moth II, III moth III, och så sidhen å vidare och vidare.

Item (huru) mong liws i wilen haffua på parkin, stor och lang, stor til eder,

Item i Rom for huar Cardenal III liws, (II) aff cera communj, och eth huit cera virginea: the II bår candelarius, the huitha Cardinalis; och brynnå å methån messen legis.

Item huar Erkebiscop, Biscopa, Protonotarii, II liws, eth hwuit och eth cera communi; tesliges Oratores och alle Herre sändebud, Senator urbis II, de statu communi eth.

Item for mins Herre herberge alt bestrot gatan. Tesliges verduge fåders; och helge Hemingx vappn på porthen.

Eij skule i forsta ath helge Biscop H. vappn alene skulo malas, wthen hans hålghez persona, och så vapnit vndher högre handen, eller huru i tha wilen, mån the andre wappn allena.

Item sidan hælgedomana åre meth wirdningh optagne, göres processio fran höga korin kring om kirken först, så in oppa parkin, och skrinet bårs meth, aff min Herre Richesens Forstandere meth andre the offuerste in på altaret på parken, och tha sijwnges *veni creator spiritus* i the processione. Sidhan skrinith stor oppa altaredh, och *veni creator* år wtswngit, wphåffuer then verdugeste Herre och Fader Erchebispen sine werdughe hender och ögon i himlen, begynnandes *compositis manibus veni sancte spiritus*. Tha thet år wthe sine collecta, begins strax Letanie, Kirieleijfon; och når Hans Nadh kommer
U u 3 til

til yherste wårſen i *Te rogamus, audi nos*, ſkal han op-
håffue hånderne, och ſiwnger allene III verſer *ut in hoc
ſancto negotio huius beati patris beati H. nos non contingat
errare*, & Chorus reſpondet *Te rogamus audi nos*.

Item ſidhan ſkall *proceſſio* göras aff parkin och kring
om kirkegordhen, och min Herre Richeſens Forſtande-
re bår ſkrinit, och other in pa parken igen; och ſaa be-
gynnes officium miſſe, och methån introitus ſiwnges,
bårs ſkrinit in pa höga altarith, eller huar then mene
man kan betzſt wedherkomma ath offra och kysſa, och
göra ſin gudlighet. Haſſue i tha nogre ſpålemån eller
diſſkantores ſom goo fore ſkrinith, ſſa i ſe for eders och
Riicheſens heder ſkuld &c.

Item II bröd ſkule offras om en $\frac{1}{2}$ ſpan, eth forgylt,
eth ſilffreradh; II ſiårdhinga mödh eller win, en forgylt
och en ſilffreradh.

Thetta ſkal offra *ordinarius* Biſpen förſt eth brödh;
thet andra aſtans *Episcopus*; win ſiårdwngen miñ Herre,
then andre maior *prelatus* ther nåſt: och alt thetta ſſa
the ſom miniſtrera; the ſſa inthe annedh offer mera.
Wil noget leggia L eller LX gyllena pa altared, aff thöm
ſom brödhit eller ſiårdungha båra, ther warder ingen
wredher om.

Item om alla andra högtidher och ceremoniis ſom
ſkee ſkall, kwnne i eij begriipa wthen then ware hoos
ſom wiſthe the ſwencker och ſtycke (*) ther til hörer,
meth löpande eld fran hwaluith och in pa parkin, och
aff parkin op til hualffuit, och II leſſande dwffor meth
huar eld; thet år eth gantz lämpeligit ſtycke. Som i be-
gå-

(*) *Inventiones & artes ingenioſas, non technas aut fraudes,*

gåre iach skulle personlighe sielff koma, thet stor til min Herre iach thiåner; om hans Herredöme wille giffua mich loff, gierna gjorde eder verdughet then tjänest, för min nampna skul, iach owerdug liknas wid hans nampn, helge Biscop Hemmingh (**).

Item epter offertorium, skal hollas sermo Latinus, aut oratio, pa parkin, en tho (encho) sidan en som predicar pa kirkegarden aff then helighe Herre och werdugge ffader helige Bisp H.

Item när oratio är wthe, ganghe ath actum Archiepiscopus; och som actus begynnes, skal kastas nidh aff hualffuit alt iempt meth (medhan) *sanctus* och *Agnus Dei* siwnges, halff och hell öflathe och fragmenta som skersl aff öflathen, och ibland them blomster blad, bla, brwn, grön, gol och huit, alt wthen stjlcka, och ther ibland lessandes fogla, smo och store, dwffor, järpa, stglizor, spirwer och andre smo fyncker, thet far kringh om alt kirkon hiit och tith och waffrar. Ther wil wäl II span blomster til och en III, wthen öflathin. The wilia och warewid then mottan, och ther ibland o rodh, (?) rwnd och afflang halffue måst; thy the siwncka snarasth nidh när the åre hele: och off golffuit wid hwar pelare göres parfumj meth rökille och mirram, så thet ena möther thet andra mellom hwalffuit och kirke golffuit; år tw holl pa hualluit, och kastas ginom them bodhen.

Item sma bolla aff linblor, stor som en walnöt, och ther in i $\frac{1}{2}$ nötskal meth poluer kastas nidh meth eldh; thet tyckes bland andra som liwngeldh.

Item

(**) Vel hic locus non obscure docet, auctorem Epistolæ Hemmingum illum celebrem fuisse, quem diximus.

Item wapnen badhe sma och store wilia ware ene V eller VI, C, skal thet ræcke alle stads om kringh, bodhe i kirken, kirkegorden, kastas i grab (**), och alla Herra herberge, och bortgiffuas.

Item officio finito, och messan är wthe och vålsig-nelse är giord, som siwnges aff jomfrw Marie som da-gen tha tilfiger, eller annedh &c Ther nåst for torftelig wederlek *D:ne Rex*. Ther nåst för fridh och nadhe *Da pacem*. Och ysterste for alla kristna siåla och elendhe *Clementissime* &c.

Tha alt thetta är skeet, är båst ga heem och fnacka i skinkkan, hoo hona haffuer, och drijcka goth Finsth ööl; thet bliffuer wål klockan vidh eth for alt år uthe; thij Possuen begynner pa officium i Rom mellan XII och XIII, och är ey wthe for i mellom XVIII och XIX.

Item forarbeder (forabreder?) meth alle the i stadhen boo, ath alle gatwr åre rene wthen alla dyngio, löffwadhe, meth grås strödde, mith mellan all huf pa gatwner blomstra kranzsa och hengiande löff qwista, huar som han wil göra sig sielff heder och then hålge Herre, hålge Biscop H. Tolkin högtiid skeer aldrig mer j theres och ware daga som nw leffua, thet år uthen twekan. Ha then helge Herran gör heder her i wården, han hedher wether honom i hijmerike, wthen twekan.

Item wnder mooltiid, skal läsas til bordh then hålga Herrans *Leffwerne och miracula* (*), for alle tha närstad-

(***) Cfr, supra, de hac phrasi, dicta.

(*) Vel hinc patet (quod facile res ipsa docere potuit) ad hunc actum vitam novi Sancti (*Legendam*) adornatam fuisse, diligenter pro consilii ratione conscriptam; adeoque *miraculorum* etiam suorum

stadda åre, och tesligis parfumj ther kosten holladz o-
wer til maaltidher; och thet skal ware en aff Prelatis
ecclesie vestre, ad minus Canonicus, och for honom tw
brännandhe bloss, methån han lås til bordzs.

Item (huru) mong bloss i wilie haffue for then wer-
dugeste Herre och Fader Erchebispen, meth the andre
verdughe Fäder, stor i eder skön.

Item for myn Herre Riichesens Forstandere, och me-
ne Riidderskapet haasl (hos) Hans Herredöme sitia, om
han komber, år och i eder skön.

Item XII par unge före karla, hvar there en staka i
hand om III alna, formolad, som skulle holla hvar i an-
ners stochs ånde, och i mellom them gor Sacramentet
och skrineth, myn Herre och mene Rodhit, ath ingen
trenger in oppa thöm.

(**) Item verdige Fäder och Herrer, thetta år op-
kastat i en god ackth, ath i ther aff besinna huru then
X x he-

indicem instructam, de quibus antea Papam quoque fuisse edoctum,
Bulla ejus supra commemorata (ipsaque rei natura) confirmat, utpote
in canonizationis negotio urgendo necessariis omnino requisitis: qua
igitur auctoritate MESSENIUS defendere facile assertum suum potuit,
quod supra attulimus (p. 291.) Ipsa autem hæc Legenda periit; nec in
Breviariis Ecclesiarum nostrarum locum invenire potuit, utpote ante
beatificationem *Hemmingi* typis jam vulgatis (recte observante aucto-
re Dissert. sæpius laudatæ, in toto hoc argumento explicando ex insti-
tuto & diligenter versato); ob quam causam nec in *Missali Aboënsi*
(1488 impresso) mentio ejus fit; sed calamo tamen postea adscriptum
Calendario ei præmissio, ad XII Kal. Junii (21 Maji, diem mortis
sue), legitur: *Hic obiit Hemminghus Episcopus Aboënsis.*

(**) Quæ sequuntur verba, atramento alio ac dilutiore aliaque
manu adjecta sunt, ipsius ut videtur *Hemmingi Gadd*, qui anteceden-

lige högtidh til gå skall. Hon sker i edher tiidh, och aldrig mer methån i leffue. Jac weth inghen tingh idher kan mer fattas än lamponar &c. Och i haue icke malara ther j byn, hawer bod til Reffa, eller uth til Stocholm: her är en gansl kostelig Laff Snickare. Ther bestellin meth Borgamestaren Her (***) Eric Jenfon; jac wil ger-na göre honom - - - - - (*) &c.

HENRICUS.

(n*) Hic uti brevi admodum tempore Episcopalem tenuit dignitatem; ita pauca sunt quæ de illo habeamus dicenda. Neque ubi quandove natus, neque unde oriundus fuerit, scimus. Patri suo nomen *Hermanno* fuisse (279), auctor noster prodit; atque canonicè electum, ex Præpositura ad Episcopatum adscendisse addit. Annis 1355 & 1363 Præpositum fuisse, *Registrum* quoque *Eccles. Aboëns*

tia scribæ forte suo dictaverat? Additamentum hoc, & atramenti colore & literarum ductibus, ipsam Epistolæ Epigraphen (utanskriften) quam attulimus, exacte refert.

(***) Singulare est, huic viro qui nec Clericus esset nec Miles (Riddare), *Domini* appellationem tribui?

(*) Duo verba ultima fere evanuerunt, ita ut lectu sint difficillima. Sensus autem manifesto indicat, voluisse auctorem significare, *suum illi (Consuli Erico) consilium atque operam non defuturam.*

(279) In uno tamen Codice scriptum invenimus *Hertmanni*; quæ lectio si vera esset, suspicandi alicui subministrare causam posset, forte eundem esse *Henricum Hartmanni*, quem circa a. 1340 *Rectorem* fuisse *Ecclesiæ Sâxmåki* vidimus, benivolentiæque Pontificiæ haud contemnenda percepiisse documenta? Cfr. supra p. 297 sq.

sis docet (280). Avenionem, pro confirmatione & consecratione obtinenda profectum, indeque, re bene peracta, redeuntem in itinere fuisse mortuum, *Fragmenti* etiam *Palmisköldiani* auctoritate confirmatur; ubi additur, *in summo choro* (Templi Aboënsis) *ad sinistrum latus juxta sanctum Hemmingum* fuisse sepultum, unde patet corpus ejus examine domum in Fenniam esse adductum (281). Bullarum Papalium, in favorem sui suæque Ecclesiæ, huic Episcopo datarum binarum supersunt exempla (282); ob

X x 2

an-

(280) Fol. 102 & 171. In *Fragm. Palmisköldiano* vocatur *Cardinalis Aboënsis*; siue hoc sphalma habendum sit, siue auctori vocabulum idem ac *Præpositi* illud significare, fuerit visum?

(281) Unde motum RHYZELIO hac de re dubium (*Episcoposc.* P. I p. 332) evanescit.

(282) Altera quæ Episcopum, Capitulum, atque Ecclesiam Fennicam singulari Pontificis tutela atque protectione munit, hujusmodi tenoris est: "*Urbanus* Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri "*Henrico* Episcopo & dilectis filiis Capitulo Aboënsi, salutem & Apostolicam benedictionem. Cum a nobis petitur quod iustum est & honestum, tam vigor equitatis quam ordo exigit rationis, ut id per sollicitudinem officii nostri ad debitum perducatur effectum. Eapropter, "*frater* Episcopo, & dilecti in Christo filii Capitulum Aboënsi, vestris "*iustis supplicationibus* grato concurrentes assensu, personas & ecclesiam vestras, cum omnibus bonis, quæ in presenciarum rationabiliter "*possidetis*, & in futurum iustis modis, prestante Domino, poteritis adipisci, sub beati Petri & nostra protectione suscipimus, specialiter autem decimas, prata, pascua, nemora, possessiones & alia bona vestra, "*sicut ea omnia iuste & pacifice possidetis*, vobis & per vos ecclesie vestre auctoritate Apostolica confirmamus, & presentis scripti patrocinio "*communimus*. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre, protectionis & confirmationis infringere, vel ei ausu temerario "*contraire*. Si quis autem hoc attemptare presumpserit, indignationem "*omnipotentis Dei*, & beatorum Petri & Pauli Apostolorum eius, se noverit incursum. *Datum Avinione XI kal. Novembris, Pontificatus*

anni quoque notam, quo exaratae sunt adjectam, memo-
ra-

nostri anno quarto. (Reg. Eccles. Ab. Fol. 49). Altera Episcopo potestatem largitur beneficia etiam reservata & ad Papalis sedis dispositionem revoluta, pro suo iudicio conferendi; sollicite tamen adjectis cautionibus, quibus iura Pontificis pretenso, salva manerent atque illibata. Talis autem est: "Urbanus Episcopus, servus servorum Dei, venerabili fratri Henrico, Episcopo Aboensi salutem & Apostolicam benedictionem. Tuis exigentibus meritis, (te) paternae benevolentiae prosequentes, illam tibi gratiam libenter impendimus, per quam te possis aliis reddere graciosum ac beneficiis ecclesiasticis utiliter providere. "Cum itaque, sicut accepimus, in tuis civitate ac dyocesi Aboensi nominatim la beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura vacant ad praesens, quorum aliqua sunt dispositioni sedis Apostolice reservata, alia vero tanto tempore vacaverunt, quod eorum collatio, secundum Lateranensis statuta Concilii, ad eandem sedem devoluta existant, pro quibus impetrandis Clerici illarum parcium, que ut asseritur, per octoginta diebus distant a civitate Avinionensi, ubi nunc cum Romana Curia residemus, propter distantiam huiusmodi & discrimina viarum & tenuitatem fructuum beneficiorum ipsorum, ad curiam ipsam accedere non curant: Nos volentes eandem personam tuam honorare, & per honorem tibi exhibitum aliis & beneficiis huiusmodi provideri, tuis in hac parte supplicationibus inclinati, fraternitati tuae conferendi hac vice auctoritate nostra dicta beneficia, dummodo cujuslibet eorum fructus, redditus & proventus septem marcharum argenti, secundum communem estimationem, valorem annum (an minimum?) non excedant, singula videlicet eorum, cum omnibus iuribus & pertinentiis suis, singulis personis idoneis, quas ad hoc duxeris eligendas, & eis de illis etiam providendi, ac inducendi per te vel alium seu alios, personas easdem, vel procuratores suos earum nomine, in corporalem possessionem beneficiorum & iurium & pertinentiarum predictorum, ac defendendi inductas, amotis quibuslibet illicitis detentoribus ab iisdem, ac faciendi personas easdem vel earum procuratores pro eis in ecclesiis, in quibus forsan beneficia ipsa consistunt, ad illa ut est moris adiungi, eisque de dictorum beneficiorum fructibus, redditibus, proventibus, iuribus & obventionibus universis integre responderi, contradictores auctoritate nostra, appellacione postposita, compescendo; non obstantibus quibuscunque statutis & consuetudinibus ecclesiarum, in quibus huiusmodi beneficia forsan fuerint contrariis iuramen-

rabilia (283). Sive ceterum de hoc, sive de proximo
X x 3 suc-

“to, confirmatione Apostolica, vel quacunque firmitate alia roboratis,
“aut si aliqui super promissionibus sibi faciendis de huiusmodi vel aliis
“beneficiis ecclesiasticis in illis partibus speciales vel generales dicte
“sedis vel legatorum ejus literas impetrarint, etiam si per eas ad in-
“hibitionem, reservacionem & decretum, vel alios (alias) quomodolibet sit
“processum; quibus omnibus dictas personas in affectuacione beneficiorum
“huiusmodi volumus anteferri, sed nullum per hoc eis quoad affectu-
“cionem aliorum beneficiorum prejudicium generari; aut si successori-
“bus tuis Episcopis Aboensibus, ac dilectis filiis Capitulis earundem
“ecclesiarum, vel quibusvis aliis, communiter vel divisim, a dicta se-
“de indultum existat, quod ad receptionem vel provisionem alicuius
“minime teneantur, & ad id compelli, aut quod interdici, suspendi
“vel excommunicari non possint, quodque de huiusmodi vel aliis be-
“neficiis ecclesiasticis ad eorum collacionem, provisionem, presentacio-
“nem seu quamvis aliam dispositionem, coniunctum vel separatim spe-
“ctantibus, nulli valeat provideri per litteras apostolicas non facien-
“tes plenam & expressam ac de verbo ad verbum de indulto huius-
“modi mencionem, & qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel
“speciali, cuiuscunque tenoris existat, per quam presentibus non ex-
“pressam, vel totaliter non insertam, effectus earum impediri valeat
“quomodolibet vel differri, & de qua cuiusque toto tenore habenda sit
“in nostris litteris mencio specialis; aut si dicte persone presentes non
“fuerint ad protestandum (prestandum) de observandis statutis & consuetudi-
“nibus earundem ecclesiarum, in quibus beneficia huiusmodi forsan fuerint,
“solita iuramenta, dummodo in absentia sua per procuratores eorum,
“& cum ad ecclesias ipsas accesserint, corporaliter illa presentent, ple-
“nam & liberam concedimus, auctoritate Apostolica, tenore presentium
“facultatem; ac insuper irritum decernimus & inane, si secus super
“hiis a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter contige-
“rit in posterum attemptari. Datum Avinioni, XI Kal. Novembris, Pontē
“ficatus nostri anno quarto.” (Ibid.) Nemo hic & calliditatis, & impuden-
“tis quod sibi hoc tempore Pontifices arrogabant dominationis, insigne
specimen non cernit!

(283) Cfr. supra p. 292 not. 213. Fieri quidem potuisse haud
negamus, si in exemplis Bullarum, non totum expressum fuit nomen
Episcopi, sed prima tantum litera, H. (qualia exempla in monumentis
horum temporum saepe reperta sunt), ut aliquis *Henricum* pro *Hem-*

successore suo *Johanne II*, minus favorabile Sanctæ *Birgittæ* judicium sit explicandum (284); nos omnino fugit.

JOHANNES II.

(nn) Hunc gente *Svecum* fuisse, ex *Fragmento Palm-sköldiano* discimus; quod idem laudati a nobis supra (285) fratris *Thorneri Andree* testimonium plenius etiam confirmat, a quo vocatur *Magister Johannes Petri, natione Arosiensis in Svecia*. Quod & RHYZELIO innotuit (286); qui præterea *veteri familia nobili* oriundum fuisse addit, *Stub* vel *Stubbe* cognominata, (cujus nobis insignia etiam gentilitia diligenter describit); non alio puto fundamento nixus, quam manifesto *errato typographico* vel *sphalmate* scriptorio, in VASTOVII textu occurrente: quem eo loco corruptum esse, Rev. BENZELIUS recte jam monuerat (287).

Re-

mingo legeret atque textui sui aprographi inferret; sed Bullæ ipsæ potius ad novum Episcopum, Avenione præsentem, quam ad senem *Hemmingum*, directas sese fuisse, significare videntur. Adeoque mortuus a, jam 1365, aut initio saltem a. 1366, *Hemmingus* fuerit, necesse est. Neque verisimile videtur, *Henricum* Avenione per biennium vixisse; quare errorem in anni nota, quo mortuus esse dicitur, inesse, suspicari licet; ac pro a. 1368 legendum esse 1366? Eundem tamen annum (MCCCLXVIII) *Fragn.* etiam *Palm-sköldianum* habet.

(284) *Revelat.* L. IV C. 130. Locum afferre longiorem, vel ideo nolumus, quod auctoritati suæ obscurisque nugis, minus tamen ponderis tribuimus.

(285) P. 309, not.

(286) Vid. *Episcoposte.* P. II p. 332.

(287) Ad VASTOVII *Vit. Aquil.* Vit. S. *Henrici* fin. p. 65; cfr. etiam SCARIN *Diff. de S. Henrico* P. II p. 12 & 14.

Rectorem fuisse Universitatis Parisiensis, post nostrum Auctorem certatim omnes produnt, ac MESSENIUS inprimis celebrat (288): quam laudem licet Episcopo nostro neque nos ereptam velimus, nec fieri non potuisse putemus, ut honor hic ei aliquando obtigerit; filere tamen nequimus, vereri nos, ne non recte intellectis veterum testimoniis forsitan debeatur? In *Fragmento* enim *Palmisköldiano* legitur: *Parisi* (Parisiis) *diu rexit*. *Rectorem vero Universitatis diu fuisse*, qui Magistratus eo tempore non nisi *trimestris* ibi fuit (289), verisimile vix habeas. Sed *regere* dicebantur (consuetudine illius ævi) Magistri, quicunque docendi munere publicoungebantur; unde *Magistri regentes*, quatenus a reliquis Magistris artium distinguebantur, magna præ his in illa universitate florebant dignitate, auctoritate ac juribus: quæ a Natione quique sua constituebantur, cui pro *regentia & Scholis* (h. e. docendi venia obtinenda) supplicari moris fuit (290). Ad hunc igitur docentium ordinem *diu* pertinuisse nostrum, qui Parisiis & studia literarum coluerat, & *Magistri* honore decoratus fuerat, valde videtur verisimile (291); unde facile fama deinde, modo quo diximus,

(288) *Chron. Episcoporum*. C. 12, in vita nostri scribit: "Tanta fuit doctrinæ excellentia, ut in celeberrima Parisiorum Academia, ad obediendum Rectoris Magnifici munus sit dignissimus iudicatus".

(289) Cfr. CREVIER *Hist. de l'Université de Paris*, T. II, p. 17 sq.

(290) Vid. CREVIER l. c. T. IV p. 421.

(291) De literarum studio a nostris etiam in celeberrima illa olim Universitate diligenter cultis, cfr. LAGERBRING l. c. III D. XI C. p. 843, & XII C. p. 854 sqq. Pertinebant sc. nostri ad *Notionem* illam quæ primum dicebatur *Anglica*, sed postea, mutato ob odium atque inimicitias Francogallos inter atque Anglos ortas acerbissimas, no-

mus, enasci potuit de *Rectoris* munere ab eo ibidem administrato? sed nihil tamen definire volumus.

(o*) Causam viri hujus potentis & adfinitate illustrissimarum familiarum florentis, excommunicati, plane nescimus; uri neque cædis suæ vel causam vel auctorem novimus. De homine ipso infra quædam adducuntur: quem excommunicationis hac calamitate ante mortem suam liberatum tamen esse, inde colligimus, quod in Templo Cathedrali Aboënsi una cum filio suo sepulturam invenisse, reperiamus; in quam Ecclesiam et ipse & relicta vidua affinesque sui eximie ediderunt liberalitatis specimina (292). Cum quæ supra de ablatis ab eo & affi-

mine, *Alemannica* (vel Germanica) inter a. 1376 & 1436 audire cœpit. Cfr. CREVIER l. c. T. IV p. 73 sq. De instituto Svecico ibidem in studioforum gratiam, ex his partibus confluentium, condito, infra quædam addendi dabitur opportunitas.

(292) Quod sequentes literæ confirmant: "Alla the som thetta
"breff hõra eller sec, helfom wi *Sigrith* Bendix dotter oc *Jowan*
"*Gierikxson* äverdelika met Gudhi. Forthanskuldh årliken man *Suni*
"*Hakonsson*, Gud hans siäl haffui, gaff til Abo Domkirkio fore sina
"siäl, sinne hustru ok barna, j sino liuandis lifwe, 11. C marker pe-
"ninga, hundratha marker peninga for *thera lagherstadh*, oc hundra-
"tha marker til siela rykth for *thera siäl*, som göras skal i *them kore-*
"*nom ther han ok hans son nw innan liggia*; for hwilka CC marker
"peninga wi gaffwm Domkirkione eth godz som heter Böle, j Borgia
"fokn, annan vagin aana, *wither Borgia liggianthe*, half Domkirkio-
"ne ok half klärikenom som siälarykthena skal uppehaldha j then sa-
"ma korenóm. Efore then skuldh affhendom wi os oc varum arwum
"thet sama godz, met allom thes tillagom, j watto ok thorro, närby
"ok ferre, engo unda thakno, ok tilwendom thet Domkirkione j Abo
"ok them sama klärikenom til ewerdhelika ägo; ok bidhiom wi Lagh-
"mannin innan Österlandom, eller then som hans doom haffwer, thåth
"han faste Domkirkione thet sama godz, epthee Landzlagum, a wara ve-
"gna. Til thes störré withne ok mere wifordh, tha hengiom wi warta